

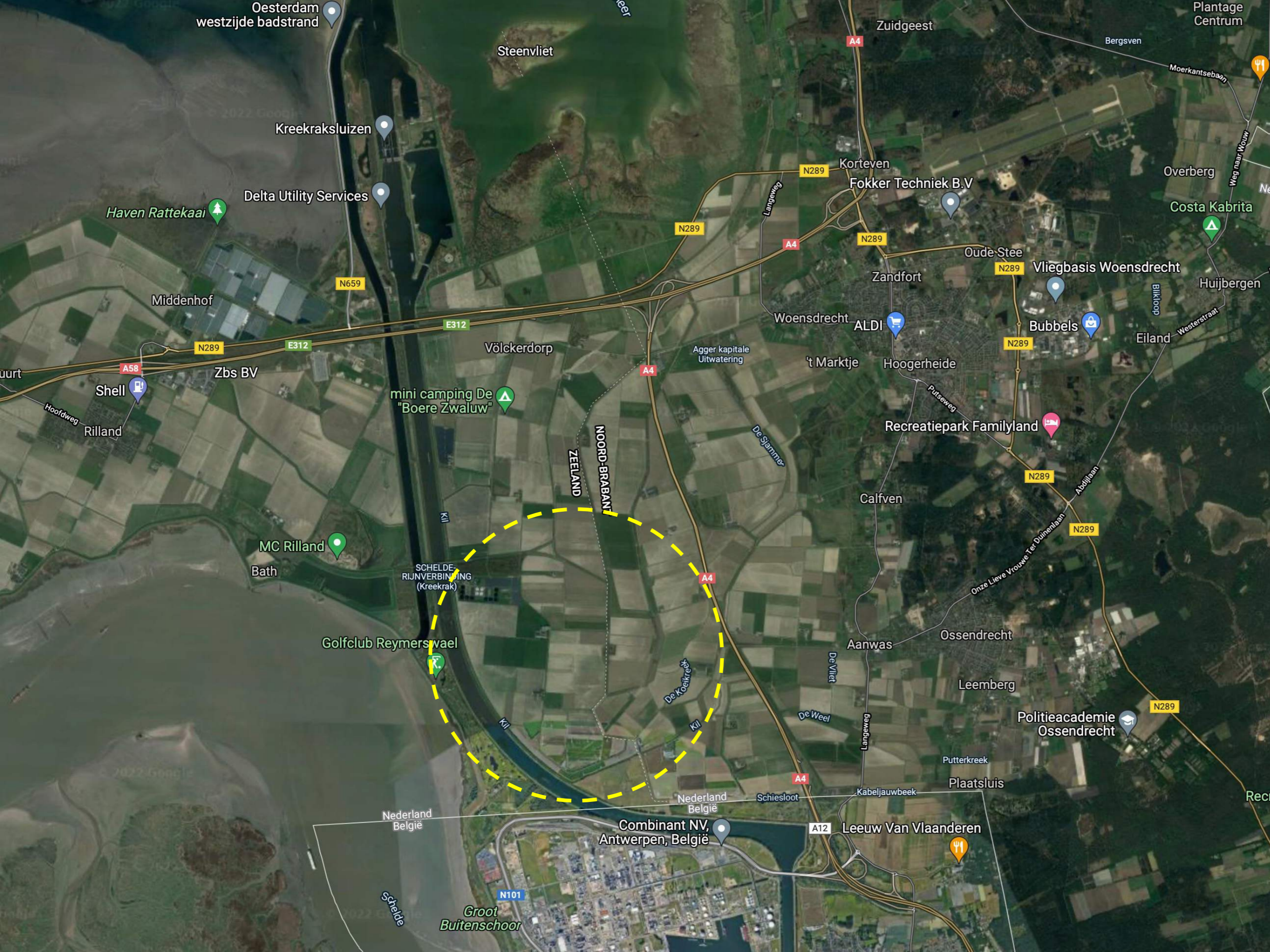

WINDPARK ZE-BRA

Praktijkcasus lokale normering
windturbineproject

- verloop procedure vanaf moment aanvraag omgevingsvergunning
- proces en keuzes lokale normstelling
- aanbevelingen

WINDPARK ZE-BRA

PROJECTLOCATIE

VERLOOP PROCEDURE

Notitie Reikwijdte & Detailniveau

- het concept van de Notitie Reikwijdte & Detailniveau (NRD) heeft van 16 juli tot en met 26 augustus 2020 voor eenieder ter inzage gelegen
- 6 zienswijzen ontvangen
- de NRD is op 19 november 2020 door B&W Reimerswaal vastgesteld

coördinatiebesluit

- gemeenteraad Reimerswaal heeft op 29 september 2020 besloten tot de toepassing van de gemeentelijke coördinatieregeling (GCR) als bedoeld in art. 3.30 Wet ruimtelijke ordening
- dat besluit is op 3 maart 2021 gepubliceerd

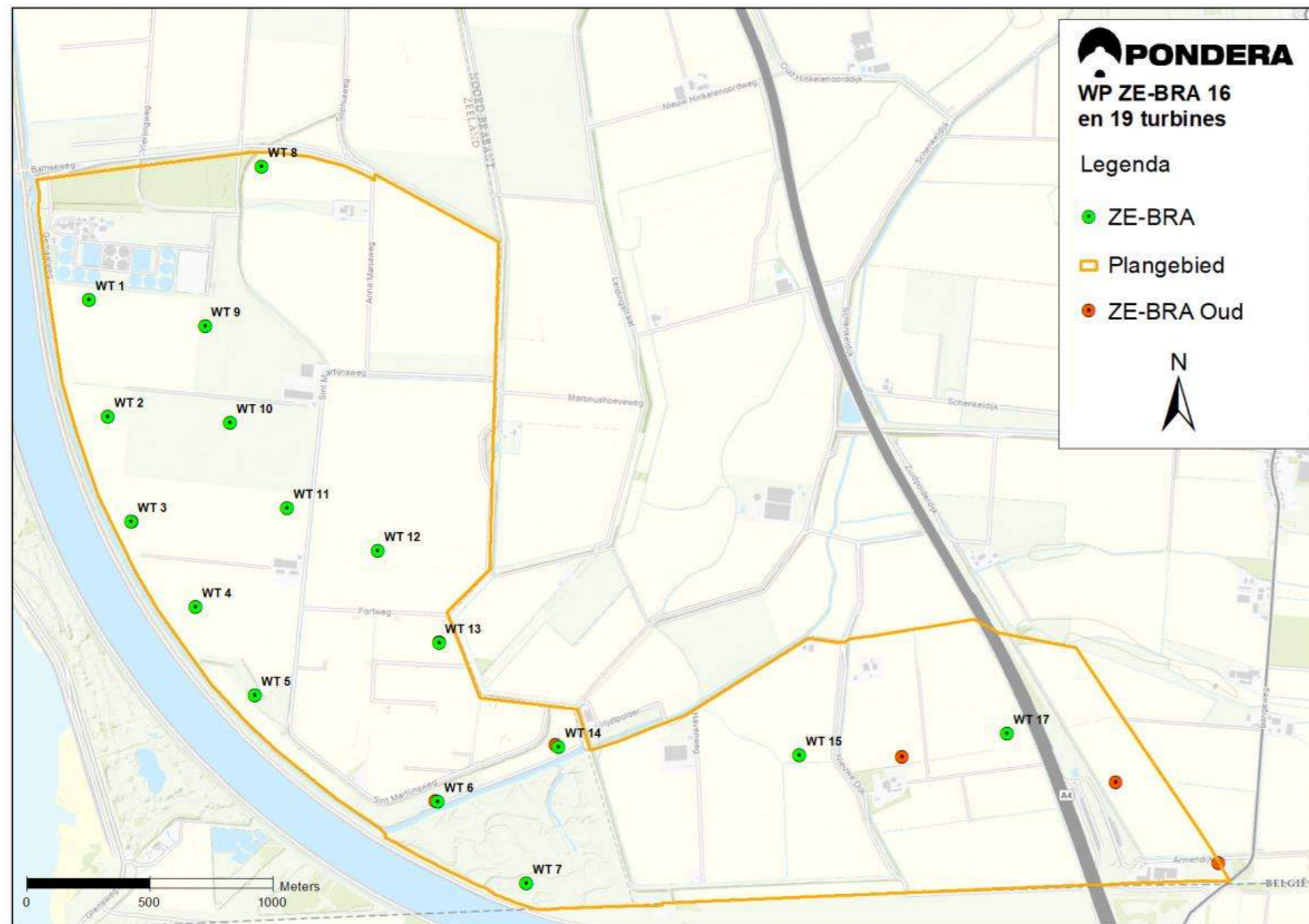
Aanvraag (12 februari 2021)

- aanvraag voor het voorkeursalternatief (VKA) uit milieueffectrapportage (MER) dat bestaat uit een windpark van 19 windturbines voor een periode van 25 jaar
 - Gemeente Reimerswaal
omgevingsvergunning Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (voor de activiteiten 'bouwen', 'aanlegwerkzaamheden', 'afwijken bestemmingsplan' en 'milieu') voor de bouw en exploitatie windpark
 - Rijkswaterstaat
watervergunning Waterwet voor het bouwen van zes windturbines in de beschermingszone van de waterkering langs het Schelde-Rijnkanaal
 - Provincie Zeeland
natuurvergunning en -ontheffingen Wet natuurbescherming voor de bouw en exploitatiewindpark
 - Waterschap Scheldestromen
onthefing Keur Wegen voor vier turbines voor overdraai over wegen
 - Waterschap Brabantse Delta
onthefing Keur Waterschap 2015 voor overdraai watergang twee turbines

VERLOOP PROCEDURE

februari-maart 2021 april-juni 2021 juli-augustus 2021 september-november 2021

VERLOOP PROCEDURE

vooroverleg ex 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening

- van 12 april tot 21 mei alle overlegpartners uitgenodigd om overlegreactie te geven
- 19 overlegpartners hebben overlegreactie gegeven

motie gemeenteraad Woensdrecht

- 1 april 2021 motie in gemeenteraad van Woensdrecht met opdracht:
 - sluit met gemeente Reimerswaal een samenwerkingsovereenkomst (SOK) en borg daarin dat B&W Woensdrecht eerst een concept advies mag voorleggen aan gemeenteraad zodat raad wensen en bedenkingen kan meegeven
 - dat advies moet zwaarwegend meetellen in besluitvorming Reimerswaal
 - geen windturbines 'over de rijksweg A4'
 - geef invulling aan criterium 'maatschappelijke meerwaarde' in de vorm van 50% participatie voor de omgeving

tussentijds toetsingsadvies Commissie m.e.r. (3 juni 2021)

- MER geeft goede beschrijving milieueffecten (inclusief gezondheidseffecten)
- twee aandachtspunten:
 - gevolgen van het plaatsen van een windturbine in het Natuurnetwerk Zeeland.
 - gevolgen van tijdelijk extra stikstofdepositie in Natura 2000-gebied Brabantse Wal door de aanleg van het windpark

VERLOOP PROCEDURE

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen beide gemeenten

- 20 april 2021 SOK gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd over:
 - de besluitvormingsprocedure als invulling van de motie in Woensdrecht van 1 april 2021
 - ambtelijke inzet in deze procedure vanuit beide gemeenten
 - dat afspraken gemaakt gaan worden over wettelijk kostenverhaal (zoals planschade) door beide gemeenten met de initiatiefnemers in een anterieure overeenkomst (AOK)
 - dat in de AOK ook wordt vastgelegd op welke wijze invulling wordt gegeven aan criterium 'maatschappelijke meerwaarde' in de vorm van participatie voor de omgeving

Anterieure overeenkomst (AOK)

- 9 juni 2021 AOK gesloten tussen beide gemeenten en de initiatiefnemers waarin afspraken zijn vastgelegd over:
 - verhalen van plankosten in beide gemeenten op initiatiefnemers
 - afdracht gedurende de exploitatieperiode van het windpark van een bijdrage van € 0,50 per jaarlijks opgewekte megaWattuur (MWh) op basis van de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land van de Nederlandse Wind Energy Association (NWEA-code) voor:
 - jaarlijkse bijdrage voor een nog op te richten en door beide gemeenten te beheren duurzaamheidsfonds, uit dit fonds kunnen projecten worden betaald op het gebied van verduurzaming
 - een omwonendenregeling en een obligatielening

VERLOOP PROCEDURE

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

wijzigingen in aanvraag naar aanleiding van vooroverleg

- windpark met 16 windturbines
 - turbines 18 en 19 vervallen vanwege motie Woensdrecht
 - turbine 16 vervallen door eigen keuze initiatiefnemers
- aanpassingen in enkele andere turbineposities naar aanleiding van overleg
 - Waterschap Scheldestromen
ontheffing Keur Wegen voor vier turbines voor overdraai over wegen aangepast zodat rotor niet over de wegverharding heen draait en een nieuwe watervergunning nodig voor één turbine vanwege plaatsing in watergang
 - Waterschap Brabantse Delta
ontheffing Keur Waterschap 2015 voor overdraai watergang bij enkel één windturbine
- opnieuw getoetst en akkoord bevonden door Ministerie Defensie
- natuur- en landschapscompensatie door beide provincies akkoord bevonden
- verdere afspraken gemaakt in anterieure overeenkomst, waaronder afspraken natuurcompensatie, plankosten en borgstelling amoveren windturbines

VERLOOP PROCEDURE

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

VERLOOP PROCEDURE

PROCES EN KEUZES LOKALE NORMSTELLING

- Uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State 30 juni 2021, ECLI:NL:RVS:2021:1395 (*Windpark Delfzijl-Zuid Uitbreiding 2020*), in het bijzonder rechterlijke overweging 65.
 - keuze die voorligt bij de gemeente:
 - ofwel wachten tot de rijksoverheid de normstelling repareert met een planMER
 - ofwel een zelfstandige normstelling maken op basis van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering
 - terugvallen op de ‘oude’ motivering kan niet zonder meer, want het die normen kunnen na het uitvoeren van de (landelijke) milieubeoordeling materieel gaan wijzigen
- Reimerswaal (college B&W en daarna de gemeenteraad) heeft ervoor gekozen om door te gaan:
 - Windpark ZE-BRA is het belangrijkste windproject voor de doelstelling RES 1.0 Zeeland
 - onderliggende onderzoek en MER bevatten voldoende informatie om een goed onderbouwd besluit te nemen: dat bleek ook uit het tussentijdstoetsingsadvies van de Commissie m.e.r.!

KEUZE VOOR LOKALE NORMSTELLING

- welke normen zijn wetenschappelijk voldoende onderbouwd om te kunnen gebruiken?

geluid

- dubbele norm $47 L_{den}$ en $41 L_{night}$
 - onderbouwd door TNO in een studie in 2008 op basis van een blootstelling-respons-relatie
 - inhoudelijk altijd als mogelijkheid benoemd door de ABRvS om te gebruiken in het kader van een goede ruimtelijke ordening
 - in deze dubbele norm is verdisconteerd dat 8 à 9% van de omwonenden (ernstig) gehinderd kan worden door het windturbinegeluid
- advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van L_{den} 45 dB
 - voor windturbinegeluid is in 2018 het advies uitgebracht op basis van een literatuurstudie
 - de WHO schat in dat bij het hanteren van deze norm circa 10% van de omwonenden (ernstig) gehinderd kan worden door het windturbinegeluid
 - geen aanbeveling voor een norm in de nachtperiode: de kwaliteit van het onderzochte bewijs is te laag om daarover een uitspraak te kunnen doen

BOUWSTENEN LOKALE NORMSTELLING

- welke normen zijn wetenschappelijk voldoende onderbouwd om te kunnen gebruiken?

slagschaduw

- norm uit artikel 3.12 van de Activiteitenregeling (maximaal 20 minuten per dag hinder gedurende ten hoogste 17 dagen per jaar) is niet op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd
- blijkt sowieso maar weinig wetenschappelijk onderzoek te zijn gedaan
- in de praktijk wordt een slagschaduwcontour getekend voor de windturbineopstelling waarbij maximaal 6 uur slagschaduwhinder per jaar op een gevoelig object als norm wordt gehanteerd
- deze contour is strenger dan die uit de Activiteitregeling

externe veiligheid

- normstelling op basis van het plaatsgebonden risico (PR)
- in overeenstemming met de keuze uit het Nationaal Milieubeleidsplan 2004:
 - PR kans één op honderdduizend per jaar (10^{-5}) voor beperkt kwetsbare objecten
 - PR kans één op een miljoen per jaar (10^{-6}) voor kwetsbare objecten

BOUWSTENEN LOKALE NORMSTELLING

- wat is de huidige milieusituatie in en rondom de projectlocatie? En hoe wijzigt deze?

geluid

- in het MER is de huidige akoestische situatie in beeld gebracht in de vorm van een cumulatief geluidsniveau (L_{cum}) op basis van de Methode Miedema
- op basis van dat onderzoek blijkt:
 - vanwege bestaande geluidsbronnen (snelwegen A4 en A58, Schelde-Rijnkanaal, geluidszone haven van Antwerpen en de bestaande windturbines) is op de meeste toetspunten nu al sprake van een 'matige' geluidskwaliteit
 - nieuwe windturbines voegen 0 tot maximaal 4 dB daaraan toe in de situatie 'worst case' (ergste geval)
 - bij de meeste toetspunten wijzigt de akoestische situatie op basis van de klasse-indeling van Miedema niet, of hooguit één klasse

BOUWSTENEN LOKALE NORMSTELLING

Huidige en toekomstige milieusituatie

- wat is de huidige milieusituatie in en rondom de projectlocatie? En hoe wijzigt deze?

slagschaduw

- initiatiefnemers hebben in aanvraag zelf verzocht om voorschrift '0 uur per jaar slagschaduwhinder' voor nieuwe windturbines wanneer omliggend gevoelig object reeds slagschaduwhinder ondervindt van bestaande windturbine(s)
- bij overige objecten blijkt slagschaduwhinder < 6 uur per jaar te zijn

veiligheid

- geen reden om af te wijken qua normstelling, ook niet omdat alle andere risicobronnen in het gebied (zoals ondergrondse transportleidingen, gevaarlijk transport over de weg en het Schelde-Rijnkanaal etc.) zelfde normstelling hebben

tot slot

- in en rondom de projectlocatie zijn al meerdere jaren turbines in werking
- noch bij gemeenten, noch bij betrokken omgevingsdiensten zijn daarover klachten bekend
- Zeeuwse deel van de projectlocatie is aangewezen door de provincie als concentratiegebied voor windenergie

BOUWSTENEN LOKALE NORMSTELLING

- Basis: 'stand-still'-principe
 - vertrekpunt is de huidige milieukwaliteit, die moet in de nieuwe situatie zoveel als mogelijk gelijk blijven en kan alleen na een belangenafweging verslechteren
 - vgl. het derde lid van artikel 5.2 Wet milieubeheer
 - normering in de voorschriften bij de omgevingsvergunning zoveel als mogelijk daarop toegesneden

geluid

- geluidsbelasting in de nieuwe situatie per toetspunt in een vergunningvoorschrift vastgelegd op basis van maximaal L_{den} 47 dB en L_{night} 41 dB

Toetspunt	Adres	Geluidsnormen (dB)	
		L_{night}	L_{den}
B	Plaatsluis 1	23	30
C	Zandvlietseweg 19	23	29
D	Oude Dijk 11	29	36
E	Nieuwe Dijk 1	41	47
F	Nieuwe Dijk 2	40	47
I	Havenweg 1	41	47
K	Zuidpolderdijk 1	35	42
M	Grensweg 19	41	47
O	Volckerweg 1	37	44
P	Volckerweg 3	38	45
S	Martinushoeveweg 9	41	47
T	Langeweg 10	29	36
U	Langeweg 40	31	38
AA	Sophiaweg 3	36	42
AB	Völckerweg 5	37	44

BOUWSTENEN LOKALE NORMSTELLING

slagschaduw

- slagschaduwduur in de nieuwe situatie per toetspunt in een vergunningvoorschrift vastgelegd op basis van eigen voorstel initiatiefnemers

Toetspunt	Adres	slagschaduw per jaar (uren:minuten)
B	Plaatsluis 1	0:00
C	Zandvlietseweg 19	0:00
D	Oude Dijk 11	0:00
E	Nieuwe Dijk 1	0:00
F	Nieuwe Dijk 2	0:00
I	Havenweg 1	0:00
K	Zuidpolderdijk 1	2:36
M	Grensweg 19	4:02
O	Volckerweg 1	0:00
P	Volckerweg 3	0:00
S	Martinushoeveweg 9	5:58
T	Langeweg 10	2:09
U	Langeweg 40	0:00
AA	Sophiaweg 3	4:11
AB	Völckerweg 5	0:00

externe veiligheid

- normering op basis van PR vastgelegd in de vergunningvoorschriften

**BOUWSTENEN LOKALE
NORMSTELLING**

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

ontwerp-besluiten

- uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State 30 juni 2021
 - verwerkt in omgevingsvergunning en ter beoordeling voorgelegd aan RUD Zeeland, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant en ook aan de Commissie m.e.r.
- 7 juli 2021 heeft gemeenteraad Woensdrecht bij amendement op concept advies B&W wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt
- 20 juli 2021 heeft gemeenteraad Reimerswaal besloten het ontwerp van de verklaring van geen bedenkingen vrij te geven voor zienswijzen
- 27 juli 2021 hebben B&W Reimerswaal alle besluiten vrijgegeven voor zienswijzen en advies
- van 29 juli tot en met 9 september 2021 ter inzage voor zienswijzen en op 31 augustus en 2 september 2021 spreekuur (op afspraak) voor publiek

VERLOOP VERVOLGPROCEDURE

- hanteer niet het 'stand-still'-principe, maar volg het volgende stappenplan:
 - beschouw in het MER eerst mogelijke normen, waaronder in elk geval de WHO-norm voor geluid
 - onderbouw welke normen zinvol zijn om te onderzoeken, wat in zijn algemeenheid de milieu- en gezondheidseffecten daarvan zijn en welke normen zinvol kunnen zijn om verder te onderzoeken voor het betreffende gebied
 - de commissie beveelt aan om hiervoor in ieder geval bestaande informatie en onderzoeken te gebruiken, zoals ook in de ontwerp-omgevingsvergunning is gedaan
 - nadat voor geluid, slagschaduw en veiligheid een norm is gekozen, ga dan in het MER na of het voornemen binnen de gekozen normen past en eventuele alternatieven te vergelijken op hun milieu- en gezondheidseffecten en ga hierbij ook in op mogelijke mitigerende maatregelen

Verwerking in de besluitvorming

- advies is 1-op-1 overgenomen
- op basis van het advies hebben de initiatiefnemers in een aanvulling op het MER de gevraagde beschouwing en vergelijking van de geluidsnormen aangeleverd
- uitkomst van deze beschouwing en vergelijking is gelijk aan die van het ontwerp van de omgevingsvergunning
- doorslaggevende argumenten om de 'oude' normen te blijven hanteren, zijn:
 - de kenmerken van deze locatie geven geen aanleiding om strengere normen te gebruiken
 - afwezigheid van klachten over de bestaande windturbines binnen en rondom de projectlocatie
 - de aanwijzing van het Zeeuwse deel van de projectlocatie als concentratielocatie voor windenergie

**TOETSINGSADVIES
COMMISSIE M.E.R.**

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

besluitvorming

- 10 zienswijzen ontvangen met 94 'onderdelen' naar aanleiding van publicatie ontwerp-besluiten alle zienswijzen waren ontvankelijk
- in periode van 8 tot en met 29 september beantwoording in Nota zienswijzen, dit heeft op een aantal punten geleid tot een aanpassing van de definitieve besluiten ten opzichte van de ontwerp-besluiten
- 5 oktober 2021 hebben B&W Reimerswaal Nota zienswijzen vrijgegeven voor behandeling bij verklaring van geen bedenkingen gemeenteraad en alle andere vergunningen en toestemmingen
- Nota zienswijzen ook ter informatie verzonden aan gemeente Woensdrecht
- gemeenteraad Reimerswaal heeft in opinieraad 19 oktober 2021 VVGB inhoudelijk behandeld:
 - twee insprekers die zienswijze mondeling hebben toegelicht en een schriftelijke reactie
 - geen moties of amendementen op raadsvoorstel ingediend

VERLOOP VERVOLGPROCEDURE

februari-maart 2021

april-juni 2021

juli-augustus 2021

september-november 2021

besluitvorming

- gemeenteraad Woensdrecht heeft in opinieraad Ruimte 26 oktober 2021 inhoudelijk de Nota Zienswijzen behandeld op verzoek aantal raadsfracties:
 - één inspreker namens bewonersorganisatie
 - geen moties ingediend (lag geen besluit voor om te kunnen amenderen)
- gemeenteraad van Reimerswaal heeft op 2 november 2021 met 13 stemmen voor, 3 stemmen tegen en 1 onthouding van stemmen besloten om de VVGB te verlenen
- B&W hebben omgevingsvergunning daarop verleend en op 10 november 2021 alle vergunningen en toestemmingen gepubliceerd
- eenieder die een zienswijze heeft ingediend en alle belanghebbenden kon tot en met 22 december 2021 beroep instellen bij de ABRvS
- 3 beroepschriften ontvangen bij de ABRvS
- naar verwachting dit jaar (2021) zitting en uitspraak

VERLOOP VERVOLGPROCEDURE

AANBEVELINGEN

AANBEVELING 1: MAAK GEBRUIK VAN BESCHIKBARE EXPERTISE BIJ OMGEVINGSDIENST EN DE COMMISSIE M.E.R.

- in dit project heeft het tussentijdse (positieve) toetsingsadvies mede de doorslag gegeven om door te gaan met de besluitvormingsprocedure na de uitspraak van de ABRvS
- maak ook gebruik van de expertise van omgevingsdiensten, zij moeten straks de normen ook gaan handhaven
- houd rekening met extra kosten en plan tijd in de projectplanning voor momenten (tussentijds) advies etc.

AANBEVELING 2: BETREK HET BESTUUR EN DE OMGEVING ACTIEF BIJ DE AFWEGING DIE JE MAAKT

- betrek het bestuur en omwonenden actief in de achtergronden, de voorliggende keuzes en de afwegingen die gemaakt moeten worden door bijvoorbeeld een extra informatiebijeenkomst te organiseren
- het is een lastige materie waarbij veel 'techniek' een rol speelt, maar laat je daardoor niet afschrikken: uiteindelijk gaat het om het maken van een aantal keuzes

AANBEVELING 3: DURF TE HANDELEN!

- soms moet je het gewoon maar doen

AANBEVELINGEN

VRAGEN?

LINK NAAR DE OPENBARE DOCUMENTEN GEMEENTE REIMERSWAAL:
<https://www.reimerswaal.nl/ontwikkeling-windpark-ze-bra-grens-reimerswaal-en-woensdrecht>

LINK NAAR DE ADVIEZEN VAN DE COMMISSIE MER:
<https://www.commissiemer.nl/adviezen/3550>